

سینمایی که مسجد شد

سینما مونت کارلو از سینماهای مهم پایتخت در دوره پهلوی به شمار می‌رفت که در زمینه تبلیغ فرهنگ حاکم بر دیدگاه دستگاه‌های دولتی فعالیت می‌کرد. این رویکرد که اغلب با شئون اسلامی ناسازگاری داشت به ذائقه ساکنان مذهبی شرق تهران خوش نیامد، چرا که بی‌بند و باری در آن به وفور دیده می‌شد و با دیدگاه جامعه مذهبی مغایرت آشکاری داشت.

چگینی با اشاره به این موضوع می‌گوید: «در آن زمان آیت‌الله خوانساری با سرمایه‌گذاری خودش و جمعی از خیران، ملک سینما مونت کارلو را خریداری و آنجا را به مسجد تبدیل کرد. نخستین امام جماعت این مسجد هم علامه محمد تقی جعفری بود. این مسجد به صورت هیأت امنایی توسط آقایان شریفی، طباطبایی و موسوی و چند تن دیگر اداره می‌شد. خرید سینما مونت کارلو و تبدیل آن به مسجدالنبی (ص) در سال‌های قبل از پیروزی انقلاب اسلامی رخ داد. این روزها مسجدالنبی همچون نگینی در میدان هفت حوض می‌درخشد و به عنوان شناسنامه و هویت این محله شناخته می‌شود. اکنون این مکان مذهبی به عنوان یکی از مراکز پررونق جلسات قرآنی شناخته می‌شود. همچنین همواره به عنوان یکی از شعب اخذ رأی در ادوار مختلف شناخته می‌شود و از پیشگامان طرح پیوند مسجد و مدرسه در سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی هم به شمار می‌رود.»

■ موضوع: سینما مونت کارلو ■ موقعیت: میدان نبوت

نیش خیابان جانپازان غربی فعلی، حوالی میدان هفت حوض سابق، زمین خاکی وسیعی وجود داشت که تا چشم کار می‌کرد خاک بود و خاک. نوجوانان و جوانان این محل ساعت‌ها در آنجا فوتبال بازی می‌کردند و بعد از مدتی سینمای مونت کارلو در آن ساخته شد. رضایگینی، از ساکنان قدیمی محله نارمک می‌گوید: «در آن سال‌ها کسی فکر نمی‌کرد این زمین خاکی قرار است به یکی از مراکز به اصطلاح فرهنگی تبدیل شود، اما این اتفاق افتاد و زمین خاکی به سینما تبدیل شد. هر چند این تغییر برای پسر بچه‌های این محله چندان خوشایند نبود چون تفرجگاهشان را از آنها گرفته بودند. یاد می‌آید که در آن زمان، خواننده معروفی در این زمین خاکی سینما ساخت؛ هر چند عده‌ای اصلاً با وجود سینما در آن زمان مخالفت داشتند، اما به هر صورت بود این سینما ساخته شد و چند سال هم فعالیت کرد. نخستین فیلمی که در این سینما اکران شد، «بیتل‌ها» بود که در آن زمان تماشاچیان زیادی داشت. از ظرفیت سینما مونت کارلو در آن زمان استفاده‌های مختلفی می‌شد. سینما به گروه‌های علاقه‌مند به نقد و بررسی فیلم، گروه‌های موسیقی و علاقه‌مندان تئاتر و گروه‌هایی که جلسات اجتماعی و فرهنگی داشتند اجازه داده و همچنین مراسم ملی شهرداری در این سینما برگزار می‌شد.»

سینما دار ارمنی دل‌باخته امام حسین ع بود

آن سینما دار ارمنی مثل بسیاری از قصه‌های عاشقانه در یک شب بارانی رقم خورد؛ شبی که آوانسیان کلید پارکینگ سینما را به یکی از جوانان هیئت داد تا گوشه‌ای از پارکینگ سینمایی را که عاشقش بود در اختیار جوانان هیئتی محله قرار دهد. داودی می‌گوید: «هیئت ما مکان ثابتی نداشت. هر هفته در خانه یکی از اعضای هیئت، مراسم برگزار می‌کردیم. فضا کم بود و خیلی‌ها نمی‌توانستند هیئت بیایند. آن شب هیئت در خانه حاج ماشالله نیکوکر داران، از پیرغلامان معروف محله، برگزار می‌شد. وسط مراسم بودیم که زنگ خانه به صدا درآمد. آوانسیان بود؛ همان مرد شیک پوش و سینما دار معروف. یک کلید و یک پاکت پول به ما داد و گفت: از فردا شب پارکینگ سینما در اختیار شماست. با این پول هم غذای نذری بدهید.»

داودی خاطره‌ای از مرحوم آوانسیان نقل می‌کند: «آوانسیان چنان عاشق امام حسین (ع) بود که هر سال پول اطعام ظهر عاشورا را می‌داد و فقط یک شرط داشت. شرطش این بود که از آن دیگ نذری یک پرس غذا هم به او بدهیم. بعدها شنیدیم که آن غذا را در فریزر می‌گذاشت و در طول سال برای تبرک در غذایش می‌ریخت.»

آرمن آوانسیان، سینما دار مسیحی ساکن شرق تهران، سال ۱۳۵۳ رگدشت، اما قاب عکس او تمام این سال‌ها در کنار تصاویر پیرغلامان و ذاکران محله در بهترین جای مجلس عزاداری امام حسین (ع) روی دست عزاداران هیئت امام حسین (ع) بود.

■ موضوع: سینمایی که حسینیه عزاداری امام حسین (ع) شد
■ موقعیت: میدان امام حسین (ع)، خیابان اقبال لاهوری، سینما رنگین کمان

محرم ۱۴۰۳ از راه رسید و هنوز چراغ حسینیه جوانان اقبال در خیابان اقبال لاهوری روشن است؛ همان چراغ که بیش از ۵۰ سال پیش به دست یک سینما دار ارمنی روشن شد و هنوز میعادگاه عاشقان ابا عبدالله الحسین (ع) است. داستان راه اندازی این حسینیه در دل یکی از پر مشغول‌ترین سینماهای تهران قدیم، از آن حکایت‌های شگفت و شنیدنی است.

داود رضایی، یکی از اعضای قدیمی هیئت، از راز این محبوبیت می‌گوید: «سال‌های پایانی دهه ۴۰ بود. همان سال‌ها که سینما رنگین کمان مثل خیلی از سینماهای تهران مشتری بسیار داشت. غروب‌ها در حوالی سینما جای پارک پیدا نمی‌شد. جوان‌ها از چهار گوشه شهر به هوای تماشای فیلم‌های روز و گاهی ملاقات با بازیگران مشهور آن دوره به سینما رنگین کمان می‌آمدند. گاهی سالن چنان مملو از جمعیت می‌شد که حتی در پارکینگ سینما هم جای سوزن انداختن نبود. همان روزها بود که آوانسیان تصمیم گرفت بخشی از پارکینگ سینما را به نوجوانان حسینیه محله بدهد تا آنجا هیئت بگیرند و ماه‌های محرم و صفر عزاداری کنند.»

ماجرای شعله‌ور شدن عشق امام حسین (ع) در سینما

بزن و بکوب در سینما آستارا!

■ موضوع: قدیمی ترین سینمای شمیران ■ موقعیت: تجریش

شهر باز کرد و خیلی از هنر پیشه‌ها نخستین بازی خود را در سینما روی پرده نقره‌ای سینما آستارا مشاهده کردند. دهه ۴۰ در زمانی که فاصله شمیران تا تهران زیاد بود، این سینما با توت و مرکز تفریحی برای جوانان به شمار می‌رفت. «دار بوش شهبازی می‌گوید: «آستارا از همان ابتدای تاسیس، مالک خصوصی داشت، اما تا مدت‌ها مدیری سینما با فردی به نام آقای زکریا بود که بعدها وارد حرفه بازیگری شد.»

عباس صالحی، از اهالی تجریش، اطلاعات خوبی درباره سینما آستارا دارد: «سالن نمایش سینما سمت چپ محوطه بود و سمت راست به برگزاری مجالس عروسی اختصاص داشت. ۲ سالن بزرگ، بالکن و حیاط بزرگی در پشت محوطه سینما بود و ماشین

سینما آستارا قدیمی ترین و نخستین سینمای سر پوشیده‌ای است که در شمیران راه اندازی شد؛ سینمایی که اهالی شمیران از تماشای نخستین فیلم‌های سینمای ایران در آن خاطرات بسیاری دارند. دار بوش شهبازی، تهران پژوه می‌گوید: «این سینما در اوایل دهه ۴۰ ساخته شد و نخستین سینمای مسقف در شمیران به شمار می‌رفت. شمیرانی‌ها ۲۰ سال قبل از راه اندازی سینما آستارا، تجربه تماشای فیلم در سینمای روباز بهار را داشتند. باز شدن سینما آستارا در سال ۱۳۴۲ پای خیلی از سینما دوستان را به شمال

عروس وارد حیاط می‌شد. زیر زمین هم به آشپزخانه و یخچال و شام عروسی اختصاص داشت. آن زمان رسم بود که مراسم عروسی را در خانه‌ها برگزار می‌کردند، اما افرادی هم بودند که وضع مالی شان خوب بود و دوست داشتند عروسی خود را در سالن سینما آستارا برگزار کنند.»

عباس صالحی با یادآوری خاطرات گذشته می‌گوید: «من هنوز خاطره خوش تماشای فیلم در سینما آستارا را به یاد دارم. سینما آستارا میان مردم شمیران محبوب بود و یادم هست که وقتی ما نوجوان بودیم منعی برای رفتن به سینما آستارا نداشتیم.»

سینما آستارا چند بار تعمیر شد و آخرین بازسازی این سینما سال ۱۳۹۷ شمسی بود.